

در لیست ۱۰ شهری قرار دارد که از نظر کیفیت زندگی بیشترین پیشرفت را در سال‌های اخیر کسب کرده‌اند (سایت اکونومیست، ۲۰۱۷) اما سؤال اینجاست که به لحاظ استانداردهای محیط‌زیستی در چه جایگاهی قرار دارد؟

واقعیت این است که اگرچه میزان رفاه نسبی مردم در شرایط کنونی نسبت به چند دهه قبل افزایش یافته و امکانات زندگی نیز بیشتر شده است، اما سطح رضایت مردم از زندگی کاهش یافته است؛ یعنی اگر از مردم سؤال شود که اکنون رضایت بیشتری از زندگی دارند یا چند دهه قبل، شاید اکثر آن‌ها از گذشته بیشتر به نیکی یاد کنند. این در حالی است که در گذشته مردم به لحاظ رفاه در شرایط سخت تری زندگی می‌کردند. اصلی‌ترین دلیل کاهش رضایت مردم از زندگی نسبت به چند دهه قبل مصرف‌گرایی، مشکلات زیست‌محیطی و بیماری‌های چشمگیری است که طی این مدت ایجاد شده است. اگرچه جامعه ایران در گذشته نیز تا حدی مصرف‌گرا بود اما طی این مدت این مصرف‌گرایی افزایش یافته است. البته در دهه اول انقلاب، شاهد یک چرخش جدی در رفتار عموم مردم در مصرف، همزیستی و نوعی همدلی و همدردی با یکدیگر هستیم که بخشی از آن به دلیل مسئله جنگ و آثار آن در جامعه بود.

امروزه شاهد این هستیم که علی‌رغم اقدامات دولت تدبیر و امید در حوزه محیط‌زیست، مشکلات محیط‌زیستی همچنان به قوت خود باقیست. به عنوان مثال با همه این تلاش‌هایی که تاکنون شده، اکثریت کلان شهرهای کشور مشکل آلودگی هوا دارند و مردم استان‌های مختلف تحت تأثیر پدیده ریزگردها می‌باشند. ایران عزیز ما با وجود پیشینه غنی تاریخی-فرهنگی در توجه به طبیعت و محیط زیست، کاهش پرشتابی را در عرصه کمیت و کیفیت محیط‌زیست داشته است و آلودگی‌های بسیاری را در منابع عمده زیستی خود شاهد بوده که جدای از چرایی و چگونگی آن، ارائه راهکارهای نوین علمی و مدیریتی به صورت کارشناسانه، می‌تواند در جلوگیری از محرومیت نسل‌های آتی از برخورداری از منابع طبیعی بر پایه توسعه پایدار مؤثر باشد. این عادلانه نیست که هر ساله بیش از ده‌ها مدل خودروی جدید در کشور رونمایی شود اما برای مبارزه با آلودگی هوا حتی یک اقدام انجام نشود.

اصل ۵۰ قانون اساسی جمهوری اسلامی، حفاظت از محیط‌زیست را یک پدیده عمومی تلقی کرده و تمامی فعالیت‌های اقتصادی که منجر به آلودگی محیط‌زیست یا تخریب غیرقابل جبران می‌شود را ممنوع کرده است؛ اما آیا

«حامیان ظاهری محیط‌زیست»

در روزهای نزدیک انتخابات همه جا هستند

حسین میبودی (دکتری تخصصی مدیریت محیط‌زیست)

۱۹ اردیبهشت ۱۳۹۶

شماره مسلسل: ۱۱۰۰۳۱۶

شماره شاپا: ۲۴۲۳-۵۳۸۵

کیفیت زندگی مفهوم جدیدی نیست. ظهور انقلاب صنعتی و گسترش روزافزون فرایند تمایز اجتماعی در جوامع بشری، ضرورت سازمان‌دهی و چرخش در فرایند توسعه را از حیث نظری و عملی به همراه داشت به گونه‌ای که رهیافت‌های مختلفی در مورد چگونگی کیفیت توسعه مطرح می‌شود. در ابتدا وجه غالب این رویکردها تمرکز بر رشد اقتصادی بود و از منظر رفاه و بهزیستی اجتماعی، گزاره «ثروت بیشتر به خوشبختی بیشتر افراد می‌انجامد»، اصلی پذیرفته‌شده تلقی می‌گردید.

لیکن از اواسط دهه ۱۹۶۰ میلادی با بروز و ظهور پیامدهای منفی حاصل از رشد از سویی و برجسته شدن دغدغه‌های جدید از سوی دیگر، جایگاه رشد اقتصادی به عنوان هدف اصلی توسعه، مورد پرسش و تردید قرار گرفت و تلاش‌هایی انجام شد تا رشد اقتصادی و سیاست‌های مربوط به آن نه به عنوان هدف بلکه به عنوان یکی از ابزارهای دستیابی به اهداف توسعه در نظر گرفته شود.

در اوایل دهه ۱۹۹۰ مؤلفه‌های مربوط به توسعه اجتماعی نظیر سرمایه اجتماعی، هم‌بستگی اجتماعی و غیره نیز به ادبیات توسعه راه یافت و به تعبیری در سلسله مراتب اهداف توسعه تغییراتی اساسی حاصل گردید و با تأکید سازمان ملل، بهزیستی اجتماعی و کیفیت زندگی در رأس اهداف توسعه قرار گرفت که تخریب محیط زیست، افزایش بهداشت و طول عمر و به طور کلی ارتقای کیفیت زندگی را به همراه دارد (غفاری و همکاران، ۱۳۹۱).

چندوجهی بودن سازه کیفیت زندگی امکان ورود حوزه‌های مختلف مطالعاتی را به مباحث این سازه فراهم آورده است که از جمله مهم‌ترین آن‌ها بحث حفاظت از محیط‌زیست است. درحالی که بر اساس جدیدترین گزارش سایت اکونومیست، تهران

اساسی هم آن را برای حیات اجتماعی رو به رشد نسل امروز و فردا لازم می‌داند. تا برگزاری انتخابات بعدی ریاست‌جمهوری و شوراهای شهر و روستا زمان زیادی باقی نمانده است. تلاش کنیم در انتخابات پیش رو، حامیان واقعی محیط زیست برگزیده شوند.

منابع

- ۱- آخانی، حسین. ۱۳۹۵. چه کسانی را به شورای شهر بفرستیم؟ سایت خبرآنلاین. قابل دسترسی در <http://www.khabaronline.ir/detail/weblog/akhani>
- ۲- سایت اکونومیست. ۲۰۱۷. قابل دسترسی در <http://www.economist.com/blogs/graphic-detail/2016/08/daily-chart-14>
- ۳- غفاری، غلامرضا؛ کریمی، علیرضا؛ نوذری، حمزه. ۱۳۹۱. روند مطالعه کیفیت زندگی در ایران. فصلنامه

استفاده از مطالب با ذکر منبع آزاد است.

متون سیاستی منتشرشده در شمس، بیانگر دیدگاه نویسندگان بوده و لزوماً نظر این شبکه نیست.

به واقع در جهت رعایت این اصل چه گام مثبتی برداشته شده است؟

شوراهای شهر و روستا از دستاوردهای دوران اصلاحات است و انتخاب شهردار، نظارت بر عملکرد او و تصویب بودجه را به عهده دارد. این شورا یکی از مهم‌ترین نهادهایی است که به طور مستقیم بر سلامت و رفاه شهروندان تأثیرگذار است. ولی متأسفانه مدیریت شهر بیش از آنکه تخصصی باشد سیاسی گردیده و نهاد شورای شهر از وظیفه ذاتی خود یعنی مدیریت شهری و کاستن از مشکلات شهروندان دور شده است (آخانی، ۱۳۹۵).

در این روزهای نزدیک انتخابات عده‌ای هستند که برای رسیدن به محبوبیت مردمی و جمع‌آوری رأی بیشتر، خود را دوستدار محیط زیست و طرفدار سلامت مردم معرفی می‌کنند ولی در هنگام عمل، نه‌تنها هیچ اعتقادی به حفاظت از محیط‌زیست ندارند بلکه مخرب محیط‌زیست هم هستند. منتقدینی که خشک‌سالی و کم‌آبی و تداوم بحران در دریاچه ارومیه، واکنش‌های عمومی به خشک‌شدن رودخانه‌ها و تالاب‌ها، مسئله جزیره آشوراده و یا کابوس ریزگردها در خوزستان را تماماً زیر سر معصومه ابتکار می‌دانند ولی خودشان حتی حاضر به استفاده از حمل‌ونقل عمومی هم نیستند. اسم خودشان را هم گذاشته‌اند فعال زیست محیطی و دوستدار محیط‌زیست.

اصلاح سیستم مدیریت محیط‌زیست شهری، اصلاح سیستم حمل‌ونقل عمومی و ترافیک، اصلاح آلودگی هوا، حفظ و احیای فضای سبز شهری و غیره، همگی از نیازهای مهم ساکنین در شهرهاست. باید شورای شهر و شهرداری را به دست کسانی بسپارند که برایشان زندگی سالم در اولویت است. کسانی که با پدیده‌های شهرخواری و کوه‌خواری کنار نمی‌آیند.

در پایان اینکه، بنابر ارزیابی‌های انجام‌شده نتیجه‌گیری می‌شود که طرح‌های ظاهری و کوتاه‌مدت اقتصادی، درواقع ضد محیط‌زیست بوده و این ضایعه بزرگ نسل‌های حال و آینده به علت نبود آمارهای گویا مربوط به خسارات واقعی محیط‌زیستی کشور، هنوز محاسبه نشده و حتی به نظر کارشناسان برای آن هیچ ارزش‌گذاری واقعی نیز انجام پذیرفته است. بنابراین، بهسازی وضعیت محیط‌زیست کشور نیازمند یک عزم ملی، هم‌در آحاد مردم و هم‌در همه دستگاه‌های اجرایی دولت و سازمان‌های خصوصی کشور است.

درختان سرسبز، آسمان آبی، ترافیک روان، امکان تردد امن دوچرخه و غیره، حق همه شهروندان است و اصل ۵۰ قانون